

RAPPORT FRA PSYKOLOGFORENINGENS MENNESKERETTIGHETSUTVALG ETTER BESØK VED TRANDUM, POLITIETS UTLENDINGSIKTERNAT.

KARL ELGAR EVANG, REIDAR HJERMANN OG JORUNN GRAN.

NOV.2015

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	2
2. OBSERVASJONER OG INFORMASJON OM INTERNATET	3
HELSETILBUDET TIL DE INTERNERTE	3
SPESIALISTHELSETJENESTE.....	4
INTERNERTE BARN.....	5
SIKKERHETSCELLE OG ISOLAT.....	5
KORTE SAMTALER MED INTERNERTE.....	5
3. VURDERINGER OG KONKLUSJONER.....	6
GENERELT OM HELSETILBUDET.....	6
SIKKERHETSCELLE OG ISOLAT.....	7
TOLKETJENESTER.....	8
OM SAMTALENE MED INTERNERTE	8
UAVHENGIGHET I HELSETJENESTEN.....	8
ALTERNATIVER TIL INTERNERING.....	11
KLAGEADGANG	18
TILSYN.....	18

Vedlegg

**Kommentarer til rapporten fra Politiets utlendingsenhet, Avd. Trandum
Utlendingsinternat**

1. Innledning

Norsk psykologforenings menneskerettighetsutvalg besøkte Politiets Utlendingsinternat på Trandum 13. Juni 2014. Fra Psykologforeningens Menneskerettighetsutvalg deltok Reidar Hjermand, Jorunn Gran og Karl Eldar Evang. Besøket ble gjennomført i samarbeid med Den Norske Legeforening hvor Barbro Kvaal, Svein Aarseth og Bjørn Oscar Hoftvedt deltok.

Leder av transittavdelingen ved Trandum, Ståle Sørmo ledet orienteringen fra utlendingsinternatet. I tillegg deltok leder av juridisk avdeling, leder av transportenheten, to representanter fra Legetjenester A/S og en psykiatrisk sykepleier.

Forut for besøket sendte Psykologforeningens Menneskerettighetsutvalg ved Reidar Hjermand brev til leder Ståle Sørmo, og beskrev hensikten med vårt besøk. Brevet var skrevet også på vegne av Legeforeningens Menneskerettighetsutvalg. I det følgende gjengis deler av brevet:

”Psykologforeningens Menneskerettighetsutvalg gjerne vil besøke Politiets utlendingsenhet i den hensikt å se på de menneskerettslige sidene ved helsetilbudet til de internerte som er relevant for våre respektive fagfelt.” Videre sto det i brevet : ” En av utvalgenes oppgaver er blant annet å bidra til at rettighetene når det gjelder helse for personer i lukkede institusjoner som fengsel, psykiatriske institusjoner og lukkede utlendingsinternat blir ivaretatt. Dette kan innebære å sette et kritisk blikk på hvordan myndighetene ivaretar disse rettighetene. ”

I tillegg til å undersøke hvordan helsetilbudet til de internerte fungerte, var vi som medlemmer av menneskerettighetsutvalget særlig opptatt av å danne oss et bilde av internerte barns situasjon på Politiets utlendingsenhet. I brevet forut for besøket hadde vi skrevet at vi ønsket å snakke med ansatte, internerte, barn, ungdom og voksne.

Leder for Transittavdelingen på Trandum, Ståle Sørmo, åpnet besøket med å gi en oversikt over internatets historie og drift. Deretter ble vi tatt med rundt på en omvisning. Vi fikk under denne omvisningen anledning til å ha noen korte samtaler med internerte i luftgården. Det som følger i kommende avsnitt, bygger på Sørmos oversikt.

Internatet hadde på tidspunktet for vårt besøk, 160 ansatte. De er sivilt ansatte med begrenset politimyndighet. Det er dannet et eget tilsynsråd for internatet. Tilsynsrådet skriver en rapport i året om forholdene ved internatet. Politiets utlendingsenhet (PU), som er ansvarlige for og som driver internatet på Trandum, ble opprettet 1. januar 2004. PU har ansvaret for å registrere og å identifisere asylsøkere. Dette innebærer å utrede og å kartlegge identitet. PU har også ansvar for å uttransportere utlendinger som ikke har lovlig opphold i Norge. Transittmottaket ble opprettet i 2004.

Internatet er ikke formelt et fengsel, men har mange av fengslets karakteristika hva gjelder de fysiske forholdene og krav til sikkerhet. Det lukkede internatet består av en familieavdeling, en avdeling for enslige, en varetektsavdeling og en sikkerhetsavdeling. Internatet er bare ment for korttidsopphold.

Alle som blir internert, gjennomgår en fullstendig kroppsvisitering. All bagasje og alle personlige eiendeler blir låst inn. Det er kun lov å ta med en bok og toalettsaker. Også barn blir fratatt leker og personlige eiendeler. Er det familier med barn som skal uttransporteres er siktemålet å gjøre oppholdene så korte som mulig, men i noen tilfeller har familier med barn vært holdt på Trandum lengre enn det som er ønskelig. Det er særlig én sak som har fått mye omtale i media der ett to år gammelt barn oppholdt seg på Trandum over en lengre periode sammen med sine foreldre. I 2015 har det kommet frem at i løpet av 2014 har 307 barn vært innelåst på Trandum, ti av disse i tre døgn eller mer.

Det er over 100 plasser for enslige menn, tre plasser for enslige mindreårige asylsøkere, fire plasser for enslige kvinner og tre plasser for familier. I følge Sørmo sitter de fleste der bare et døgn, men noen sitter over betydelig lenger. Det fremkommer at på besøkstidspunktet har en person vært ved internatet i over 400 dager og 10-15 andre i tre til seks måneder. Årsaken til langvarig internering er oftest tvil rundt identitet, eller at aktuelt mottakerland ikke vil ta imot den returnerte personen.

Alle som er internert på Trandum, skal sendes ut med tvang.

Internatet har blant annet hatt besøk av Europarådets komité for forebygging av tortur (CPT)¹, Sivilombudsmannen², Amnesty International, Helsingforskomiteen, Barneombudet og Likestillings- og diskrimineringsombudet. Flere av disse instansene har presentert anbefalinger så vel som kritikk av forholdene. Etter at det også forekom uroligheter ved internatet er bygningsmassen utbedret, og det er satt opp et nytt modulbygg. Alle rommene har dusj og toalett, men internatet egner seg ikke til lange opphold. Derimot er det flere av anbefalingene, for eksempel i CPTs rapport som ennå ikke er tatt til følge. Vi skal komme tilbake til dette.

2. Observasjoner og informasjon om internatet

Helsetilbudet til de internerte

I 2004 vant Legetjenester A/S fra Jessheim en anbudsrunde om å levere helsetjeneste til internatet. Helsetjenesten reguleres av to forskrifter, og disse er forskrift om rett til helse- og omsorgstjenester til personer uten fast opphold i riket³ av 16. desember 2011 og Forskrift om Politiets Utlendingsinternat⁴ av 11. april 2008 med senere endringer.

Utlendingsinternatforskriften viser til pasient- og brukerrettighetsloven⁵ § 2-1a og § 2-1-b. Utlendingen har rett til nødvendig helsehjelp fra kommunen og også rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten. Det står i forskriften at politiet skal legge til rette slik at helsehjelpen kan mottas i den offentlige helse- og omsorgstjenesten eller sørge for at helsehjelp gis på annen forsvarlig måte. Kostnader utover det som dekkes av kommunen skal

---

¹ Europarådet (2011). Report to the Norwegian Government on the visit to Norway carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 18 to 27 May 2011. Report: CPT/Inf (2011) 33

² Sivilombudsmannen (2014). Besøk til politiets utlendingsinternat på Trandum høsten 2012. (sak 2012/2408)

³ Lovdata: FOR-2011-12-16-1255

⁴ Lovdata: FOR-2009-12-23-1890

⁵ Lovdata: LOV-1999-07-02-63

dekkes av politiet. De internerte har rett til tannbehandling dersom det er påtrengende behov. Det står også i forskriften:

Under oppholdet har utlendingen rett til å ta kontakt med helsepersonell for nødvendig helsehjelp. Utlendingen skal kunne kommunisere direkte og ukontrollert med helsepersonellet, med mindre utlendingen samtykker til at andre er til stede eller kontrollerer kommunikasjonen eller det finnes annet særlig rettsgrunnlag for dette. Tolk skal benyttes ved behov, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 3-5.

Rett til bruk av tolk er for øvrig også hjemlet i Forvaltningsloven⁶ §§ 11 og 17 – som omhandler veilednings- og informasjonsplikt i kommunikasjon med personer som ikke har tilstrekkelige norskkunnskaper.

Utlendingsinternatet har valgt å organisere helsetjenesten utenfor den kommunale helsetjenesten gjennom det private firmaet Legetjenester A/S, som eies av tre lokale leger. Lege er tilgjengelig mandag, onsdag og fredag klokken 18.30 – 20.30 og hver tirsdag 09.00 – 11.00. I tillegg kan lege tilkalles døgnkontinuerlig. Internatet kjøper helsetilbudet direkte fra Legetjenester A/S.

Psykologforeningens menneskerettighetsutvalg fikk vite at en av begrunnelsene for å overføre ansvaret for helsetjeneste for innsatte i norske fengsler fra justisdepartementet til helsedepartementet var fordi en mente at det var viktig at helsepersonell var uavhengig av fengselet. Det kan være en utfordring i en rolle å være behandlende lege i en rolle og i en annen rolle opptre som sakkyndig for eksempel ved å vurdere om utlendingen er «fit for flight», noe som betyr at en utlending må være i medisinsk forsvarlig tilstand for en tvangsuttransportering.

Problemstillingen om en mulig rollekonflikt mellom det å være pasientens lege og gi medisinsk omsorg, og ha den nødvendige tilliten fra pasienten, og å være den som skal vurdere ”fit for flight”, ble tatt opp fra Psykologforeningens Menneskerettighetsutvalg med legene fra Legetjenester A/S. Det virket ikke som om dette var noe som var særlig reflektert over av legene vi snakket med, eller som et dilemma de hadde erfaring med. Ved omvisning på et legekantor for pasientkonsultasjoner ble det lagt merke til og bemerket, at dataskjermen på den datamaskinen som vi antar ble brukt til helsepersonell/legenes journalføring, hadde Politiets Utlendingsenhets logo som skjermsparer.

Psykiatrisk sykepleier, som på Trandum representerer det mest faktisk tilgjengelige leddet av helsetjenestene, og som daglig er til stede, er ansatt av PU. Psykiatrisk sykepleier er således en del av PUs stab og ikke en ansatt i den øvrige helsetjenesten knyttet til Trandum.

Spesialisthelsetjeneste

Legene i Legetjenester A/S ble spurt om rekvirering av spesialhelsetjeneste. Det ble også spurt spesifikt om rekvirering av spesialister i klinisk psykologi eller psykiatri. Svaret var at det skjedde i tilknytning til somatikk, men det ble anført at sykehusene kunne bli reagere negativt når pasientene ikke dukket opp fordi de hadde blitt sendt ut. Dette gjorde at en tenkte seg ekstra om når en henviste til undersøkelser og behandling utenfor internatet.

---

⁶ Lovdata: LOV-1967-02-10

Psykolog eller psykiater har så å si aldri blitt tilkalt til internatet. Heller ikke har psykolog eller psykiater med særlig kompetanse på barn blitt tilkalt til barn, til tross for de belastningene barna lever med. Da forsvarligheten av dette ble problematisert fra vår side, svarte legen at det ikke var mulig å drive terapi over så kort tid, og at legene som allmennleger selv har tilstrekkelig kompetanse. På spørsmålet om barn sa en av legene at de selv er foreldre, og på den måten kvalifiserte til å vurdere barn.

Internerte barn

Det var ingen barn eller barnefamilier på Trandum da vi var der. Fra avisene var vi kjent med at et toårig barn hadde vært på Trandum over lengre tid, tidligere samme år, noe som ble bekreftet ved vårt besøk. Senere er det blitt kjent at 307 barn har vært på Politiets utlendingsinternat i 2014, 10 barn i mer enn 3 døgn.

Leder for Transittavdelingen Sørmo sa at det gikk en melding til det lokale barnevernet i Ullensaker kommune, hver gang et barn under 15 år kom til utlendingsinternatet, og at barnevernet på den måten på et vis garanterte at barna ikke oppholdt seg der under skadelige forhold. Det ble ikke begrunnet hvorfor det ble praktisert en aldersgrense på 15 år og ikke 18 år for slik varsling om barn. Det fremgikk av orienteringen fra PU at samtlige av de som kommer til Trandum og som er over 15 år gjennomgår full kroppsvisitering. Denne kroppsvisiteringen innebærer blant annet inspeksjon av underlivet med speil.

Vi ble vist lokalene for barn. Enslige mindreårige asylsøkere har egne enerom. Barne- og familieavdelingen hadde lyse og tiltalende rom. Fra disse rommene er det utsikt til luftegården for de voksne, som er inngjerdet med 4 meter høye nettinggjerder med piggråd øverst. Utenfor familierommene kunne det låses opp til en lekeplass med lekeapparater, inngjerdet av et plankegjerde. Det fantes et lekerom, som måtte låses opp. Møbleringen på avdelingen er enkel med sittemøbler som består av pinnestoler rundt små kafelignende bord og soveromm møbler som bestod av køyesenger, ordinære høye småbarnssenger og separate enkeltssenger.

Sikkerhetscelle og isolat

Etter hva Menneskerettighetsutvalget fikk opplyst var det ikke klare rutiner for tilsyn fra helsetjenesten når innsatte ble overført til sikkerhetscelle eller isolat, selv om årsakene til overføring var trussel om selvmord eller selvskading. I slike tilfeller ble det ikke heller hentet inn psykisk helsepersonell. Det ble opplyst at det kun ble gitt en skriftlig orientering i en mail eller telefon til legene i Legetjenester A/S etter at isolasjonen hadde funnet sted. Dette er problematisk. Situasjoner med selvskading og selvmordstrusler kan være knyttet til psykisk lidelse eller psykisk krise og ustabilitet. Bruk av isolat kan i gitte tilfeller, der personen er særlig sårbar og tidligere har vært utsatt for brutal behandling eller tortur i fengsel, gi fare for ny alvorlig traumatisering.

Korte samtaler med internerte

Under omvisningen på internatet fikk vi anledning til å snakke kort med flere personer som oppholdt seg i internatets luftegård. Det skjedde ved at vi gikk ut i luftegården, der vi ble oppsøkt av noen innsatte som ønsket kontakt.

En av utlendingene fungerte som tolk for flere andre. Personen som ønsket å snakke med oss fortalte at han hadde alvorlige nyreplager som han tidligere hadde vært på sykehus for flere

ganger. Han sa at han ikke fikk den nødvendige oppfølging av legene når det gjaldt nyreplagene. Vi ble fortalt at de hadde lovet mannen å følge opp, men det hadde ikke skjedd. Han hevdet at dette med ikke å følge opp til tross for forsikringer om at det skulle skje, var vanlig for legetjenesten på Trandum. Han fortalte videre at han trodde legene ikke kunne være for insisterende overfor ledelsen, med andre ord at de var mer forsiktige enn det deres oppgaver skulle tilsi.

En annen person sa at han hadde alvorlig blodtrykkspromblematikk, som han var blitt medisinerert for før han ble internert. Nå hadde han vært flere uker på Trandum, men ingenting skjedde i forbindelse med medisiner og kontroll av denne.

En tredje informant sa at han hadde vært der i 3 måneder nå. Han sov ikke på grunn av voldsomme mareritt. Han beskrev marerittene som «fulle av blod». Han hadde bedt om å få treffe psykolog gjentatte ganger, men fikk ingen respons på dette. Flere av dem vi snakket med understreket at det var vanskelig eller umulig å kommunisere uten tilgang til tolk, og dermed ble alle problemer store. En sa at mangel på tolk førte til tilspissede situasjoner, og noen ganger også til selvskading.

3. Vurderinger og konklusjoner

Generelt om helsetilbudet

Menneskerettighetsutvalget i Psykologforeningen finner flere av forholdene ved Trandum lite tilfredsstillende. Tilbud om spesialisthelsetjeneste skal vurderes på medisinske indikasjoner. Om en pasient blir uttransportert før en undersøkelse på sykehuset, bør legen kunne informere sykehuset om dette. Dette utgjør ikke noen god begrunnelse for ikke å henvise til spesialisthelsetjeneste.

Menneskerettighetsutvalget mener det er oppsiktsvekkende og kritikkverdig at psykolog eller psykiater så å si aldri har blitt tilkalt til internatet. Igjen vil vi vise til anbefalinger fra CPT som fastslår at tiltak må iverksettes for å sikre at relevant og tilpasset psykologisk/ psykiatrisk assistanse tilbys utenlandske borgere» (ensure appropriate psychological/psychiatric assistance to foreign nationals (paragraph 33);

Det antas at det med jevne mellomrom vil være tilstander hos personer ved internatet, som bør utredes av spesialist i psykologi eller psykiatri, og hvor spesialitet i allmennmedisin ikke er tilstrekkelig. Dette antas å være særlig relevant for mindreårige. Psykologer eller psykiatere bør i en del tilfeller også være med på å vurdere om en person er skikket til uttransportering.

Psykologisk helsehjelp kan eksempelvis dreie seg om utredning av mulig psykose, alvorlig depresjon, PTSD eller andre alvorlige tilstander. Det kan også dreie seg om å gjøre en suicidalvurdering og videre vurdere om det er nødvendig med en innleggelse på psykiatrisk akuttavdeling.

Det samme behovet for en faglig vurdering av en spesialist vil kunne gjelde for barn. Vi vil trekke frem at dette behovet kan sies å være enda viktigere å prioritere enn tilbudet til de

voksne, med tanke på barns særlige sårbarhet. Barna har også ekstra beskyttelse i FNs barnekonvensjon⁷.

Menneskerettighetsutvalget i Psykologforeningen vil fremholde at det er viktig at det er et klart skille mellom helsepersonell og de øvrige ansatte, og at de ikke har tilgang til hverandres journalsystemer. Hvorvidt det er et vanntett skille mellom de opplysninger som PU fører om utlendingen, og den medisinske journalen, ble ikke klart under vårt besøk. Her kan vi vise til anbefalingene fra CPT som understreker betydningen av at medisinske opplysninger behandles og lagres under full konfidensialitet. (steps to be taken at the Trandum Holding Centre to ensure that confidentiality of medical data is respected in practice (paragraph 35).

Psykologforeningens Menneskerettighetsutvalg vurderer at organisering av helsetjenester, slik det var ved vår t besøk, er betenkelig og kan få betydning for legenes uavhengighet til internatet.

Ved tidspunkt for Menneskerettighetsutvalgets besøk hadde det nylig vært en sultestreik med 35 internerte involvert. 30 hadde avsluttet sultestreiken, mens fem fortsatt sultestreiket da vi var der. De var alle overflyttet til sikkerhetsavdelingen. Det var uklart hvilket helsemessig tilsyn disse fikk. Det anses igjen som riktig å vise i denne sammenheng til Forskrift om Politiets Utlendingsinternat, der det i § 15 heter:

”Det skal føres tilsyn med utlendingens helsetilstand. Lege skal straks tilkalles ved behov.”

Sikkerhetscelle og isolat

Rutinene for helsehjelp for internerte i isolat eller sikkerhetscelle fremstår ikke som tilfredsstillende etter Forskrift om Politiets Utlendingsenhet, hvor det står under §10 om utelukkelse fra fellesskap, plassering i særlig sikret avdeling og sikkerhetscelle.

”Uttalelse fra lege skal så vidt mulig innhentes og tas i betraktning ved vurdering av iverksettelsen og opprettholdelsen av tiltaket.”

Fra Psykologforeningens Menneskerettighetsutvalg reagerer vi på at det ikke tilkalles psykolog eller psykiater i situasjoner hvor spesialist bør ta stilling til personens psykiske vansker og eventuelle sårbarhet.

I Forskriftene for utlendingsinternatet heter det, slik det også er skrevet ovenfor:

”Under oppholdet har utlendingen rett til å ta kontakt med helsepersonell for nødvendig helsehjelp. Utlendingen skal kunne kommunisere direkte og ukontrollert med helsepersonellet, med mindre utlendingen samtykker til at andre er til stede eller kontrollerer kommunikasjonen eller det finnes annet særlig rettsgrunnlag for dette. Tolk skal benyttes ved behov, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 3-5.”

Menneskerettighetsutvalget mener at isolat og isolatceller er ytterst problematisk, og særlig i de tilfeller der det ikke er rutinemessig tilsyn av medisinsk og psykisk helsepersonell. Også

---

⁷ Lovdata: LOV-1999-05-21-30, vedlegg 7

tvangsmidler som tvangstrøye bør utløse rutinemessig tilsyn av helsepersonell. Viser i denne sammenheng til CPTs anbefalinger til Norge som sier:

"- steps to be taken to ensure that foreign nationals placed in a security cell and/or subjected to "body cuffs" are always seen by health-care staff (paragraph 37)."

Tolketjenester

Mangel på tolk utgjør et alvorlig medisinsk problem. Dersom tilgangen til tolking ikke er tilstrekkelig ivaretatt ved utlendingsinternatet, og dette hindrer personer i å presentere sine problemer på en måte som gjør det forståelig og som gir grunnlag for handling, er dette sterkt beklagelig. Vi registrerte at flere internerte med ulike helseplager som de hadde rapportert om, var misfornøyde så vel med den medisinske og psykologiske oppfølgingen som med tilgangen på tolketjenester i forbindelse med sykdom.

Igjen kan det være nyttig å minne om CPTs anbefaling fra 2011 der det understrekes at dersom tegn eller skader som kan settes i sammenheng med eller være konsistent med anklager om tortur eller annen grusom behandling, må disse dokumenteres og rapporteres. Denne anbefalingen krever både tilgang på helsepersonell og god tolkebistand.

"Existing procedures to be reviewed at the Trandum Aliens Holding Center in order to ensure that, whenever injuries are recorded by a doctor which are consistent with allegations of ill-treatment made by a foreign national (or which, even in the absence of allegations, are indicative of ill-treatment), the record is systematically brought to the attention of the relevant prosecutor, regardless of the wishes of the person concerned (paragraph 34)"

Slik det går fram av forskriften for utlendingsinternatet, er tilgang til tolk en lovfestet rettighet for fremmedspråklige pasienter når dette er nødvendig i forbindelse en konsultasjon hos lege eller psykolog. Dette så ikke ut til å være ivaretatt ved tidspunktet for besøket.

Om samtalene med internerte

Det er ikke mulig å vite om de personene som vi fikk snakke med og deres opplevelse av at legetjenesten ikke fulgte opp, var representative. Vi synes allikevel det er god grunn til å reise spørsmålet om helsetjenesten i tilstrekkelig grad følger opp forhold som de innsatte har henvendt seg om.

Uavhengighet i helsetjenesten

Psykologforeningens Menneskerettighetsutvalg mener at helsetjenesten ved internatet bør være uavhengig av PU og personeller ved internatet. Helsetjenesten bør sidestilles med den som gjelder innsatte i norske fengsler. Helsetjenestene bør gjøres til et kommunalt ansvar, og tjenestene må importeres til internatet. Helsetjenesten vil da også komme inn under etablerte kontrollrutiner for kommunehelsetjenesten.

Helsepersonellet bør ha et like godt samarbeid med og henvisningsrutiner til spesialisthelsetjenesten som for innsatte i norske fengsler. Det bør særlig sikres at høy barnefaglig kompetanse, som barnepsykolog eller barnepsykiater, er tilgjengelig og at den brukes.

Generelt om internerte barn på Trandum

Psykologforeningens Menneskerettighetsutvalg legger til grunn at Trandum i alle vesentlige forhold fungerer som et fengsel. Det er utstrakt bruk av innelåsing. Vi vurderer at familier kan

ikke opprettholde sine rutiner, og blir innelåst på rommet etter internatets rutiner eller kapasitet til enhver tid. Avdelingen for familier er heller ikke møblert på en måte med senger og sittemøbler som legger til rette for den nære fysiske kontakt som barn kan ha behov for regulering og trøst av sine omsorgspersoner i en skremmende og stresset situasjon. Både lekerommet og lekeplassen vil slik ikke være tilgjengelig ut fra familienes og barnas behov, men måtte låses opp av en vakt.

Internatet er omgitt av høye gjerder med piggtråd, synlige også fra lekeplassen, det er personale i politiuniformer, og det er bruk av sikkerhetstiltak, kontroll og skjerming. Alle disse forholdene vil kunne uroe, skremme eller traumatisere barn. Det er viktig at disse barna ut fra familienes antatte stressede situasjon allerede vil kunne være særlig psykologisk sårbare, og at innelåsing, kontroll og skremmende omgivelser på toppen av dette, kan få svært negativ innvirkning på barna.

Barna mister også sine trygghetsskapende objekter, som kosedyr, leker og klær når de ankommer. Foreldrene fratras deler av den foreldreautoritet og beskyttelsesfunksjon som de til vanlig innehar, når de ikke lenger kan regulere hverdagen til barna, men må henvende seg til vaktene. Et eksempel vil være at det ikke er foreldrene som bestemmer når barna kan få leke, eller foreldrene som lager mat, eller som disponerer nøkkel til dørene. Barna vil kunne oppleve foreldrene som hjelpeløse.

Miljøet på utlendingsinternatet er i stor grad preget av voksne mennesker med betydelig grad av stress, misnøye og uro. Noen kan være preget av psykiske vansker, og noen kan være desperate. Vi vet at det ved gjentatte anledninger har vært omfattende opprør blant de innsatte med knusing av inventar. Det forekommer av og til sultestreiker, selvskading og vold mellom internerte.

Dette miljøet vurderer Psykologforeningens Menneskerettighetsutvalg er ikke egnet for barn. FNs spesialrapportør mot tortur Juan E. Méndez, kom i mars 2015 med en rapport⁸ hvor han slo fast at selv kortvarig frihetsberøvelse kan gi skader på barns kognitive og emosjonelle utvikling.

” ... A number of studies have shown that, regardless of the conditions in which children are held, detention has a profound and negative impact on child health and development. Even very short periods of detention can undermine the child’s psychological and physical well-being and compromise cognitive development. Children held in detention are at risk of post-traumatic stress disorder, and may exhibit such symptoms as insomnia, nightmares and bed-wetting. Feelings of hopelessness and frustration can be manifested in acts of violence against themselves or others. Reports on the effect of detention on children have found higher rates of suicide, suicide attempts and self-harm, mental disorder and developmental problems, including severe attachment disorder.”

Spesialrapportøren skriver videre i rapporten:

“ For the purpose of the present report, “deprivation of liberty” denotes any form of detention or imprisonment or the placement of a child in a public or private custodial setting where that child is not permitted to leave at will by order of any judicial,

---

⁸ UNGA: Report of the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, Juan E. Méndez

administrative or other authority (A/68/295, para. 27). Deprivation of liberty involves more severe restriction of motion within a narrower space than mere interference with liberty of movement: it includes police custody, remand detention, imprisonment after conviction, house arrest, administrative detention, involuntary hospitalization and institutional custody. It also includes children deprived of their liberty by private individuals or entities that are empowered or authorized by a State to exercise powers of arrest or detention.

In accordance with the Convention on the Rights of the Child, and regardless of the age of majority, the terms "children" and "child" refer to all persons under the age of 18 years."

Norsk Organisasjon for Asylsøkere, Advokatforeningen og Barneombudet er blant de som har kritisert eller vært bekymret for at barn holdes på Utlendingsinternatet.

Advokatforeningens Menneskerettighetsutvalg har ved eget besøk på utlendingsinternatet blitt kjent med at de internerte låses inn på cellene mellom kl. 21.00 og kl. 08.00. Innlåsing gjelder også familier med barn og aleneværende barn. De mener at det mangler hjemmel i lov om å låse inn mennesker på celler rutinemessig slik det gjøres i dag. Innlåsing av barn stiller helt spesielle krav. (Advokatbladet)

Leder av Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg, Mette Yvonne Larsen, sier i et intervju i Verdens Gang 23.03.15, at hun mener dette er et stort menneskerettighetsproblem at det er barn på Trandum, "og spesielt fordi vi ikke har noen løpende statistikk over hvor mange barn som til enhver tid er innlåst på Trandum. Vi får årsrapporter, men da er som regel ikke lenger personene på Trandum."

Psykologforeningens Menneskerettighetsutvalg mener at Trandum Utlendingsinternat er et uegnet sted for barn. Vi mener at barn kan påføres traumer og andre psykiske lidelser ved å være på internatet. Frihetsberøvelsen i seg selv kan være skadelig. I tillegg opplever de blant annet følgende:

- De mister mange av familiens daglige rutiner og kjente ting, noe som skaper utrygghet.
- De ser at familien er innesperret bak piggrådgerder og stålporter, er kontrollert av uniformert personale, noe som kan være skadelig, særlig i de tilfeller der dette minner om vonde ting som har skjedd andre steder.
- Barn opplever at foreldrene blir satt i en hjelpeløs posisjon og det svekker barnas opplevelse av å være beskyttet.
- Det å bli vitne til at andre voksne internerte er i ubalanse, ser fortvilet eller desperate ut, oppfører seg rart eller viser aggressiv adferd, er skadelig for barn.

Menneskerettighetsutvalget mener i likhet med NOAS at andre alternativer til internering av barn må utredes. Og at andre alternativer alltid må prøves, før barnefamilier låses inne.

Menneskerettighetsutvalget mener at ikke under noen omstendighet bør noe barn være over 24 timer på Trandum. En absolutt tidsgrense bør reguleres, slik at variasjoner i hvor mange familier som er aktuelle for uttransportering ikke medfører at barn likevel blir på utlendingsinternatet over lengre tid.

Menneskerettighetsutvalget mener også at det lokale barnevernet i Ullensaker Kommune må tilføres ekstra ressurser, om nødvendig spesialkompetanse, som innebærer at de kan følge opp alle barn på internatet. Vi er imidlertid usikre på om det er juridisk klokt og riktig at det lokale barnevernet også bekler denne tilsynsrollen uten at det kan føre til habilitetskonflikter når det lokale barnevernet også skal forvalte Lov om barnevern også for disse barna.

Vi vil fremheve at barn er alle under 18 år, ikke bare de under 15 år. Vi finner det sterkt kritikkverdig om de som er mellom 15 og 18 år ikke regnes som barn på Trandum, og vi etterspør en begrunnelse for dette. Vi reagerer på at barn over 15 år blir utsatte for full kroppsvisitering, også av underliv, da dette for noen barn kan oppleves som et overgrep. Isolat

Alternativer til internering

NOAS kom i februar 2015 med en egen rapport ” Frihet først”, hvor de konkluderer med at internering av barnefamilier på Trandum og dermed fengsling av barn er i strid med grunnloven og den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen.

4. Vedlegg

Kommentarer til rapporten fra Politiets utlendingsenhet, Avd. Trandum Utlendingsinternat

Fungerende leder på Politiets utlendingsenhet, Avd. Trandum Utlendingsinternat, Kristina Læg Reid, har 16.11.2015 gitt kommentarer til selve teksten i Menneskerettighetsutvalget i Norsk Psykologforening sin rapport. Vi vil i dette vedlegget til rapporten gjengi disse.

Fungerende leder ba oss om å spesielt se på kommentarene knyttet til rapportens avsnitt om håndtering av barn/mindreårige. På dette punktet hevder hun at det som fremkommer i rapporten i flere avsnitt er direkte feil. Hun ber på vegne av Trandum om at dette rettes opp før dokumentet offentliggjøres. Vi har valgt å imøtekomme dette med dette vedlegget.

Fungerende leder har vedlagt interne retningslinjer for hva som kan medbringes i cellen, siden hun oppfatter at de observasjoner og informasjonen vi har innhentet ikke samsvarer med retningslinjen. Hun har og vedlagt dagens praksis for innlåsningsrutiner knyttet til barnefamilier siden dette også etter hennes vurdering fremkommer feilaktig i rapporten.

Vi refererer i det følgende avdelingslederens kommentarer med sidehenvisninger til rapporten og tekst fra Menneskerettighetsutvalgets rapport er satt i *kursiv*:

- *Det lukkede internatet består av en familieavdeling, en avdeling for enslige, en varetektsavdeling og en sikkerhetsavdeling. Internatet er bare ment for korttidsopphold (fra Innledningen, s. 2).*

Som en kommentar til dette spesifiserer fungerende leder at internatet i tillegg til en familieavdeling og en avdeling for enslige er inndelt i en kvinneavdeling, 6 avdelinger for enslige menn og en sikkerhetsavdeling. Trandum ønsker at en i stedet for å si at internatet bare er ment for korttidsopphold skriver at Politiets utlendingsenhet tilstreber at de internerte ikke skal sitte over en lengre periode. De vedgår imidlertid at internatet til en hver tid også har en del langtidsinnsatte og at det "legges særlig til rette for denne gruppen innsatte (så langt det er forenlig med sikkerhets- og kapasitetsmessige hensyn)".

- I det neste avsnitt i Menneskerettighetsutvalgets rapport (s.2) står det:
Det er kun lov å ta med en bok og toalettsaker.

Fungerende leders kommentar er at de har lov til å ta med seg mer enn det og hun viser til de "Interne retningslinjene (IR) om personlige eiendeler på cella", gjengitt under her:

"Under forutsetning av at innsatte holder orden på sine eiendeler, kan de tillates å oppbevare følgende eiendeler på cella på ordinær avdeling.

Klær

5 truser/lange underbukser/stillongs/strømpebukser

3 BH/topper (kvinner)
4 par sokker
3 gensere, skjorter eller T-skjorter
2 bukser/skjørt/kjole
1 ytterjakke
1 par innesko
1 par treningssko
1 par utesko, eventuelt vintersko
1 belte
1 caps
1 lue
1 skjerf
1 par vanter/votter

Toalettsaker

Den innsatte kan oppbevare et begrenset omfang av private toalettsaker på cella under forutsetning av at de:

- Ikke representerer fare for sikkerheten. Negleklipper uten kniv tillates
- Ikke inneholder midler som kan ha en rusgivende effekt, eksempelvis alkohol, løsningsmidler mm.
- Ikke utgjør brannfare, eksempelvis sprayboks
- Lar seg kontrollere manuelt eller ved bruk av gjennomlysingsutstyr.
- Kremer, sjampo eller lignende som er ordinert av internatets lege/sykepleier tillates med mindre annet er bestemt.
- Privat barbermaskin. Før utlevering skal maskinen gjennomlyses ved bruk av røntgenmaskin.

Med begrenset omfang menes ett eksemplar av hvert produkt. Teamleder avgjør om private toalettartikler kan utleveres eller ikke.

Øvrige gjenstander

- Klokke og smykker de innsatte bærer på seg
  - 5 bøker
  - 5 tidsskrifter
  - 10 stk brev/saksdokumenter
  - Ett brettspill / kortstokk etter godkjenning fra teamleder"
- Vedrørende rapportens utsagn om. *Også barn blir fratatt leker og personlige eiendeler* (s.2) er Trandums kommentar at "Det er ett eget lekerom på familieavdelingen med leker for barn samt at det er leker ute i luftegården".
- Rapporten fremholder: *I 2015 har det kommet frem at i løpet av 2014 har 307 barn vært innelåst på Trandum, ti av disse i tre døgn eller mer.* (s. 2)
Trandums kommentar er her at "Trandum tar kontakt med barnevernet når det settes inn barn, og vi har et tett samarbeid med barnevernet så lenge det er barn på internatet."
- I forhold til rapportens problematisering av rollekonflikten om å være både behandler og den som vurderer "fit for flight" ved tvangsuttransportering (avsnitt 2, s.4) kommenterer Trandum følgende: "En fit for flight vurdering innebærer å vurdere om den internerte har medisinske tilstander som gjør det uforsvarlig å fly eller har medisinske tilstander som kan bli forverret i forbindelse med en flytransport. Legetjenesten presiserer at dette er en kurant medisinsk problemstilling."

- I forhold til Menneskerettighetsutvalgets observasjoner og beskrivelse i rapporten om helsetjenestenes uavhengighet til Politiets Utlendingsenhet (s. 3): *Ved omvisning på et legekontor for pasientkonsultasjoner ble det lagt merke til og bemerket at dataskjermen på den datamaskin vi antar ble brukt til helsepersonellet/legens journalføring hadde Politiets Utlendingsenhets logo som skjermsparer.* kommenterer Trandum følgende: ” Dette medfører ikke riktighet. Legene bruker pcen ved siden av, og til informasjon har denne et landskapsbilde som skjermsparer.”
- I forhold til problematiseringen om at faglig kompetanse på spesialistnivå i forhold til barn ikke har blitt innkalt til internatet (avsnitt nummer 5, s.4) kommenterer Trandum: ” Det presiseres at barn sitter svært kort tid på Trandum.”
- Menneskerettighetsutvalget ble opplyst om barn under og barn over 15 år ble behandlet ulikt i fht varsling til det lokale barnevernet om at barn var internert (siste avsnitt, s. 4). *Leder for Transittavdelingen Sørmo sa at det gikk en melding til det lokale barnevernet i Ullensaker kommune, hver gang et barn under 15 år kom til utlendingsinternatet, og at barnevernet på den måten på et vis garanterte at barna ikke oppholdt seg der under skadelige forhold. Det ble ikke begrunnet hvorfor det ble praktisert en aldersgrense på 15 år og ikke 18 år for slik varsling om barn.* Trandum kommenterer til dette: ” Dette medfører ikke riktighet. Barnevernet varsles alltid om at vi har mindreårige under 18 år på internatet.”
- Avsnittet i rapporten fortsetter med: *Det fremgikk av orienteringen fra PU at samtlige av de som kommer til Trandum og som er over 15 år gjennomgår full kroppsvisitering. Denne kroppsvisiteringen innebærer blant annet inspeksjon av underlivet med speil.* Trandum kommenterer til dette: ”Dette medfører ikke riktighet. Vi gjennomfører ikke kroppsvisitasjon av personer under 18 år. Det er evt. i helt spesielle tilfeller at dette kan gjøres for barn mellom 15-18 år, og da skal det besluttes av politiadvokat i PU jf. Hovedinstruksen for Politiets utlendingsinternat pkt. 7.3.4.”
- Under avsnittet om Sikkerhetscelle og isolat om rutiner for tilsyn fra helsetjenesten; *Etter hva Menneskerettighetsutvalget fikk opplyst var det ikke klare rutiner for tilsyn fra helsetjenesten når innsatte ble overført til sikkerhetscelle eller isolat, selv om årsakene til overføring var trussel om selvmord eller selvskading. I slike tilfeller ble det ikke heller hentet inn psykisk helsepersonell. Det ble opplyst at det kun ble gitt en skriftlig orientering i en mail eller telefon til legene i Legetjenester A/S etter at isolasjonen hadde funnet sted. Dette er problematisk.* Til dette har Trandum følgende merknad: ”Vi stiller oss uforstående til presiseringen om at Menneskerettighetsutvalget fikk opplyst at det ikke var klare rutiner for tilsyn fra helsetjenesten i de tilfeller innsatte blir overført til sikkerhetscelle (rapporten s. 5, tredje avsnitt). Helsetjenesten blir ikke utelukkende orientert ved overføringen, men følger også kontinuerlig opp ved behov. I utlendingsinternatets interne retningslinjer (IR) fremgår det at helseavdelingen skal ha særlig fokus på de innsatte som oppholder seg på sikkerhetsavdelingen, i tillegg til at sykepleier oppsøker sikkerhetsavdelingen som hovedregel minst en gang per dag, jf. IR – opphold på sikkerhetsavdelingen. I tillegg tilkommer selvfølgelig jevnlig (og nødvendig tilsyn) utført av de ansatte på avdelingen.”
- I kapittel 3 av rapporten (s. 6) om begrunnelse for ikke å henvise til spesialisthelsetjeneste: *Tilbud om spesialisthelsetjeneste skal vurderes på medisinske*

indikasjoner. Om en pasient blir uttransportert før en undersøkelse på sykehuset, bør legen kunne informere sykehuset om dette. Dette utgjør ikke noen god begrunnelse for ikke å henvise til spesialisthelsetjeneste. Til dette kommenterer Trandum følgende: «Legetjenesten henviste en del tidligere, men fikk søknadene i retur, med begrunnelsen at de fant det lite hensiktsmessig å arbeide med personer som de ikke visste hvor lenge de kunne ha i behandling og ikke hadde noen mulighet til å følge opp. Det minnes om at rundt 65 % kun er her 1-3 dager.»

- I rapporten blir begrepet tvangstrøye brukt; *Også tvangsmidler som tvangstrøye bør utløse rutinemessig tilsyn av helsepersonell.* Trandum bemerker her: " Vi bruker ikke tvangstrøye, tvangstrøye og body-cuff er ikke det samme".
- Til rapportens kapittel om tolketjenester (s.7) og Menneskerettighetsutvalgets vurdering om at: *Mangel på tolk utgjør et alvorlig medisinsk problem* kommenterer Trandum følgende: "Trandum bruker oppmøtetolk ift samtaler med barnevernstjenesten og kommunikasjon vedr. mer alvorlige helseproblemer. I tillegg til dette brukes det telefontolk til forkynning av vedtak, oversettelse av rettsbøker og hvis ansatte på Trandum har store utfordringer knyttet til basic kommunikasjon med innsatte."
- I rapporten reises det spørsmål om *Helsetjenesten i tilstrekkelig grad følger opp forhold som de innsatte har henvendt seg om* (Om samtaler med internerte, s. 8.). Trandum kommenterer til dette: " Det presiseres at de som kommer til Trandum ankommer sjelden uten informasjon om helseproblematikk. De som har/har hatt psykiske problemer har allerede vært i kontakt med helsetjenesten på forrige oppholdssted. Mange bringer med seg omfattende utredninger og massiv dokumentasjon. Andre har ikke helseopplysninger med seg, men da kontakter legetjenesten helsetjenesten på forrige oppholdssted og får dette oversendt."
- I rapporten omtales det at Menneskerettighetsutvalget har kjennskap til omfattende opprør, gjentatte ganger ved internatet (første avsnitt, s. 9). *Miljøet på utlendingsinternatet er i stor grad preget av voksne mennesker med betydelig grad av stress, misnøye og uro. Noen kan være preget av psykiske vansker, og noen kan være desperate. Vi vet at det ved gjentatte anledninger har vært omfattende opprør blant de innsatte med knusing av inventar. Det forekommer av og til sultestreiker, selvskading og vold mellom internerte.* Trandum oppfatter dette som misvisende begrepsbruk; "Omfattende opprør ved gjentatte anledninger vurderer vi som misvisende begrepsbruk. Det har vært 1 stort og 2 mindre opprør etter at internatet fikk to modulbygg for rundt 5 år siden."
- I neste avsnitt skrives det i rapporten: *Dette miljøet vurderer Psykologforeningens Menneskerettighetsutvalg er ikke egnet for barn.* Trandum kommenterer til dette: " Hvis "dette miljøet" er ment det som benevnes i avsnittet over, så er ikke barn på noen som helst måte en del av "dette miljøet". De er skjermet enten sammen med sine foreldre i en liten avdeling (evt. sammen med 1-2 andre familier) eller hvis det er enslige mindreårige mellom 15 og 18 år, så er disse i en helt avskjermet avdeling for mindreårige med totalt 3 celler."
- I rapporten kommenteres det på innlåsing av barn; *Innlåsingen gjelder også familier med barn og aleneværende barn. De mener at det mangler hjemmel i lov om å låse inn mennesker på celler rutinemessig slik det gjøres i dag. Innlåsing av barn stiller helt*

spesielle krav. Trandum kommer med følgende merknad til dette: ”Det vurderes nå individuelt om celledøren skal være ulåst når det er barn tilstede.”

- Menneskerettighetsutvalget fremhever i sin rapport ..... *at barn er alle under 18 år, ikke bare de under 15 år. Vi finner det sterkt kritikkverdig om de som er mellom 15 og 18 år ikke regnes som barn på Trandum, og vi etterspør en begrunnelse for dette. Vi reagerer på at barn over 15 år blir utsatte for full kroppsvisitering, også av underliv, da dette for noen barn kan oppleves som et overgrep.* (s. 10). Trandum har følgende merknad til dette: ”Dette blir direkte feil jf. kommentar på s. 5. Alle under 18 år regnes som barn på Trandum, og de blir ikke utsatt for kroppsvisitering hverken under 15 år eller som hovedregel for de mellom 15-18 år. Hvis noen mellom 15-18 år en svært sjelden gang skulle bli kroppsvisitert, er dette av spesielle sikkerhetsmessige grunner som da evt. vurderes av juridisk avdeling i PU.”

Politidirektoratet

NATIONAL POLICE IMMIGRATION SERVICE
- NORWAY

Deres referanse:

Vår referanse:
201500478-2 720

Sted, Dato
Oslo, 18.08.15

SVAR PÅ HENVENDELSE VEDRØRENDE INNLÅSING AV FAMILIER VED POLITIETS UTLENDINGSINTERNAT PÅ TRANDUM

Politets utlendingsenhet (PU) viser til Politidirektoratets e-post av 3. august d.å. hvor det bes om tilbakemelding på hvorvidt det er nødvendig at celledøren til familierommene låses på rutinemessig basis, og om det er mulig å ha en mer fleksibel ordning for innlåsing av barnefamilier, slik at familiene evt. kan ha tilgang på oppholdsrom og lekerom hele døgnet.

Som nevnt i vår oversendelse av 11.05.15 vil ansatte på familieavdelingen tilpasse innlåsningsrutiner med utgangspunkt i familiens og barnas behov. I praksis innebærer dette lengre åpningsperioder, ikke innlåsing på dagtid og utvidet lufting. Utlendingsinternatet praktiserer dermed et lempeligere innlåsningsregime overfor barnefamilier per i dag.

PU ser det i utgangspunktet som positivt at barnefamilier eventuelt har tilgang til oppholdsrom og lekerom hele døgnet. Det er imidlertid ikke slik at dette vil være hensiktsmessig i alle tilfeller. Av sikkerhetsmessige grunner vil det i en del situasjoner ikke være forsvarlig at familien får fri tilgang til avdelingen på nattestid, med de fasiliteter som derved følger. Innlåsing av barnefamilier på nattestid vil således kunne utgjøre et nødvendig tiltak, noe som etter vår oppfatning vil være innenfor rammen av fengslingsens formål og bemanningsmessige ressurser. Imidlertid vil internatet åpne for å foreta en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle, slik at innlåsing av barnefamilier på nattestid ikke vil bli gjennomført på rutinemessig grunnlag. Dersom sikkerhetsmessige hensyn ikke taler imot, vil barnefamilier således kunne få tilgang til avdelingen også på nattestid. Utlendingsinternatet har for øvrig bekreftet at dette nylig ble gjort i en konkret enkeltsak.

PU foreslår etter dette en ordning hvor utlendingsinternatet foretar en konkret sikkerhetsmessig vurdering av hvorvidt den aktuelle barnefamilien får tilgang til oppholdsrom og lekerom hele døgnet.

Med hilsen

Kristel Lee Høgslett
Fungerende avdelingsleder

Håvard Sandum Antonsen
Politifullmektig

Politets utlendingsenhet

Politets utlendingsenhet
Post: Postboks 8302 Dep, 0032 Oslo
Besøk: Økenveien 11-13

Tlf: 22 34 24 00
Faks: 22 35 37 00
E-post:
politets.utlendingsenhet@polit.no

Org. nr.: 906 210 504 mva
Giro:
www.politi.no

NOAS etterlyser utredning av alternativer til internering. Rapporten deres beskriver ulike alternativer til internering, med utgangspunkt i UNHCRs retningslinjer for frihetsberøvelse «Detention Guidelines». Alternativene som beskrives er:

- Beslag av reisedokumenter

- Meldeplikt til politiet
- Bestemt bosted
- Kausjon
- Garantist
- Elektronisk kontroll

Det finnes lite tilgjengelig informasjon om hvor godt de ulike alternativene fungerer i praksis. Norge anvender bare meldeplikt og bestemt bosted som alternativer i dag. Behovet for flere tvangsmidler bør utredes i en norsk sammenheng og vurderes innført i utlendingsloven.

Klageadgang

Menneskerettighetsutvalget kunne ikke se at retten til å klage er godt nok ivaretatt. En grønn postkasse for skriftlige klager er ikke nok, særlig i et miljø hvor mange ikke kan lese og skrive. Mangelen på tolk gjør trolig at mange ikke har en reell kommunikasjonskanal til myndighetene som regulerer deres opphold i internatet.

Menneskerettighetsutvalget mener informasjonsmateriellet er for dårlig. Ved tidspunktet for vårt besøk var det i hovedsak skriftlig og vanskelig lesbar informasjon tilgjengelig. Vi anbefaler at sentral informasjon gis i form av video, der det som sies dubbes til alle relevante språk.

Tilsyn

Menneskerettighetsutvalget i Norsk Psykologforening mener at helsetilbudet ved Utlendingsinternatet må følges opp på samme måte som helsehjelp ellers i samfunnet. Dette innebærer at Helsetilsynet og Pasient- og Brukerombudet skal rutinemessig og proaktivt skal følge med på at helsetilbudet er forsvarlig og i tråd med gjeldende regelverk.